

Bolalarda Obstruktiv Ureterogidronefrozni Xirurgik Davolashni Takomillashtirish

*Raxmatov Bekzod Nasretdinovich*¹

Annotatsiya: Obstruktiv ureterogidronefroz (OUGN) bolalarda keng tarqalgan patologiya bo'lib, buyrak faoliyati buzilishi bilan bog'liq jiddiy asoratlarning oldini olish uchun o'z vaqtida va samarali davolashni talab qiladi. Ushbu maqolada OUGNni davolashda qo'llaniladigan zamonaviy jarrohlik aralashuv usullari, shu jumladan minimal invaziv yondashuvlarni o'z ichiga olgan texnika va texnologiyalarni takomillashtirishga e'tibor qaratilgan. Pilaroplastika va nefrektomiya kabi an'anaviy usullarning afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinib, amaliyot natijalarini yaxshilashga va'da beruvchi lazer jarrohligi va robotlashtirilgan tizimlar kabi yangi texnologiyalar muhokama qilinadi. Bundan tashqari, yangi yondashuvlarning muvaffaqiyati va klinik vaziyatga qarab individual usulni tanlash muhimligini ta'kidlovchi klinik holatlar sharhi taqdim etilgan. Tadqiqot bolalarda jarrohlik amaliyotidan keyingi holatni doimiy monitoring qilish zarurligini ta'kidlaydi va reabilitatsiyani yaxshilash va keyingi kuzatuv uchun tavsiyalarni taklif qiladi. Tadqiqotning maqsadi bolalarda OUGNni jarrohlik yo'li bilan davolashning zamonaviy usullari va istiqbollari haqida xabardorlikni oshirishga qaratilgan bo'lib, bu bemorlarning klinik natijalari va uzoq muddatli salomatligini yaxshilashga yordam berishi mumkin.

Tayanch so'zlar: obstruktiv ureterogidronefroz (OUGN), jarrohlik yo'li bilan davolash, bolalar, minimal invaziv texnologiyalar, laparoskopik jarrohlik, lazer terapiyasi, ureter rekonstruksiyasi, asoratlar, operatsiyadan keyingi kuzatuv, klinik holatlar.

Tadqiqotning maqsadi

Tadqiqotning maqsadi bolalarda obstruktiv ureterogidronefrozni xirurgik davolashning zamonaviy usullarini baholash, turli xirurgik yondashuvlarning afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash, shuningdek, eng yaxshi klinik natijalarga erishish uchun aralashuv usullarini tanlashni optimallashtirish va operatsiyadan keyingi kuzatuvni yaxshilash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Shuningdek, yangi jarrohlik texnologiyalari va ularning buyrak funksiyasini tiklash va asoratlar xavfini kamaytirishga ta'siri ko'rib chiqilgan.

Kirish

Obstruktiv ureterogidronefroz (OUGN) buyrakdan siydik oqishining qiyinlashishi bilan tavsiflangan kasallik bo'lib, uning kengayishiga va funksiyasining yomonlashishiga olib keladi. Bolalarda bu holat turli omillar, jumladan, tug'ma anomaliyalar (masalan, siydik nayi stenoz), jarohatlar, infeksiyalar yoki o'smalar rivojlanishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. OUGN jiddiy muammodir, chunki adekvat davolashning yo'qligi buyraklarda qaytmas o'zgarishlarga, shu jumladan funksiyaning yo'qolishiga va surunkali buyrak yetishmovchiligining rivojlanishiga olib kelishi mumkin. OUGN epidemiologiyasi shuni ko'rsatadiki, ushbu patologiya ko'pincha erta yoshdagi bolalarda tashxislanadi. Tadqiqotlarga ko'ra, pediatrik bemorlar orasida O'BG bilan kasallanish foizi mintaqaga qarab o'zgarib turadi va siydik ajratish buzilishi bilan kasalxonaga yotqizilgan barcha bolalar orasida 1-5% ga yetishi mumkin. Kasallikni tashxislash va davolashda sezilarli yutuqlarga qaramay, davolash natijalarini yaxshilash uchun keyingi tadqiqotlar talab qilinadi.

Bugungi kunda OUGN da jarrohlik usulini tanlash an'anaviy ochiq operatsiyalarni ham, laparoskopiya va robotlashtirilgan jarrohlik kabi minimal invaziv usullarni ham o'z ichiga olishi mumkin. An'anaviy

¹ SamDTU Ixtisoslashgan bolalar xirurgiyasi klinikasida kafedrasida assistenti

yondashuvlar, o'zining samaradorligiga qaramay, operatsiyadan keyingi asoratlarning yuqori darajasiga va uzoq muddatli tiklanishga olib kelishi mumkin. Minimal invaziv usullar operatsiya vaqtini qisqartirish, og'riqni kamaytirish va tiklanishni tezlashtirish imkonini beradi, ammo ular barcha holatlar uchun mos kelmaydi va yuqori malakali mutaxassislarni talab qiladi.

Shunday qilib, tadqiqot dolzarbligi jarrohlik aralashuvlar samaradorligini oshirish va asoratlarning chastotasini kamaytirish maqsadida bolalarda OUGNni davolashning jarrohlik usullarini takomillashtirish zaruriyatidan iborat. Ushbu maqolada OUGNni jarrohlik yo'li bilan davolashning zamonaviy yondashuvlari ko'rib chiqiladi, ularning afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinadi, shuningdek, aniq klinik holatlarga qarab jarrohlik usullarini tanlashni optimallashtirish bo'yicha tavsiyalar taklif etiladi.

Masalaning dolzarbligi

Obstruktiv ureterogidronefroz (OUGN) pediatrik urologiyada muhim klinik muammodir, chunki bu patologiya bolalar salomatligi uchun jiddiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Bir qator tadqiqot ishlari ma'lumotlariga ko'ra, siydik yo'llaridagi obstruksiya, odatda, buyraklarda siydik bosimining oshishiga olib keladi, bu ularning gidronefrosi, atrofiyasi va oxir-oqibatda funksiyasining yo'qolishiga olib kelishi mumkin. OUGN ni to'g'ri tashxislash va o'z vaqtida xirurgik korreksiyalash davolashning asosiy jihatlari bo'lib, bu zamonaviy davolash usullarini o'rganish muhimligini belgilab beradi.

Kasallanish va diagnostika statistikasi

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, OUGN aniq populyatsiya va salomatlik holatiga qarab bolalarning 1-5% da uchraydi. Shuni ta'kidlash kerakki, ushbu patologiya chaqaloqlarda ham, go'daklarda ham, katta yoshdagi bolalarda ham namoyon bo'lishi mumkin. Dastlabki bosqichlarda simptomsiz kechishi tufayli erta tashxis qo'yish qiyin bo'lishi mumkin, bu esa davolash boshlanishining kechikishiga va jiddiy asoratlarning rivojlanish xavfining oshishiga olib keladi.

OUGNni tashxislashdagi qiyinchiliklar uning keng ko'lamlı sabablari, shu jumladan anatomik anomaliyalar, jarohatlar, infeksiyalar va o'smalar bilan bog'liq. Diagnostikada ultratovush tekshiruvi va MRT kabi zamonaviy vizualizatsiya usullari markaziy rol o'ynaydi, ammo ularning samaradorligi bevosita shifokorning malakasiga bog'liq. Bu esa tibbiyot xodimlarining OUGN belgilari va belgilari haqida xabardorligini oshirish zaruratini keltirib chiqaradi.

Asoratlari va oqibatlari

Yuborilgan OUGNning oqibatlari fojiali bo'lishi mumkin. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'z vaqtida aralashuv buyrak funksiyasining doimiy yo'qolishiga olib kelishi va gemodializ yoki buyrak transplantatsiyasi kabi keyingi radikal choralarni talab qilishi mumkin. Shuni ta'kidlash kerakki, bir tomonlama gidronefroz mavjud bo'lganda, yetarli darajada muvaffaqiyatli davolash mumkin, ammo ikki tomonlama gidronefroz xavflarni sezilarli darajada oshiradi va davolash yuklamasini oshiradi.

Jarrohlik aralashuvining ahamiyati

Jarrohlik aralashuvi O'BO'Sni davolashning asosiy usuli bo'lib qolmoqda, ayniqsa konservativ davolash natija bermagan hollarda. Ureterostomiya va nefrektomiya kabi mavjud an'anaviy usullar samarali bo'lsa-da, ko'pincha infeksiyalar, qon ketish, obstruksiya qaytalanishi va takroriy operatsiyalarni o'z ichiga olishi mumkin bo'lgan operatsiyadan keyingi asoratlarning yuqori xavfi bilan bog'liq. Jarrohlikning laparoskopiya kabi minimal invaziv usullarini joriy etish istiqbolli natijalarni namoyish etadi, ammo ularni samarali qo'llash uchun jarrohlarning yuqori malakasi va tegishli uskunalarni talab qilinadi.

Obstruktiv ureterogidronefrozni davolashning zamonaviy jarrohlik usullari

1. An'anaviy jarrohlik usullari:

1. **Piloplastika** - bu buyrakdan siydik chiqishini bloklaydigan to'siqni kengaytirishga qaratilgan jarrohlik amaliyotidir. Xususan, bu operatsiya ko'pincha siydik yo'lining yuqori uchidagi

stenozaarda amalga oshiriladi. Pilonoplastika tor qismni ajratish va drenaj uchun keng kanalni yaratishni o'z ichiga olishi mumkin.

2. **Ureterostomiya:** Bu jarrohlik amaliyoti bo'lib, unda siydik yo'li yopiq yoki shikastlangan joylarni aylanib o'tish uchun qorin sohasidagi teri bilan birlashtiriladi (ureterostoma). Bu usul ba'zi hollarda, boshqa usullar samarasiz bo'lgan hollarda qo'llaniladi.
3. **Nefraktomiya:** Buyrak funksiyasi to'liq yo'qolgan hollarda yoki infeksiya yoki buyrakdagi toshlar kabi og'ir asoratlarda nefraktomiya - zararlangan buyrakni olib tashlash tayinlanishi mumkin. Bu usul radikalligicha qoladi va favqulodda hollardagina qo'llaniladi.

2. Minimal invaziv jarrohlik texnikasi:

1. **Laparoskopik jarrohlik:** Ushbu usul o'zining kam invaziv tabiati va tez reabilitatsiyasi tufayli pediatrik jarrohlikda tobora ommalashib bormoqda. Laparoskopik jarrohlik kichik kesmalardan va maxsus uskunalardan, shu jumladan ichki a'zolari vizualizatsiya qilish uchun mikroskopik kameralardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Bu jarrohlarga katta kesmalardan qochish va to'qimalarning shikastlanishini minimallashtirish imkonini beradi.
2. **Robotlashtirilgan jarrohlik:** Robotlashtirilgan jarrohlik texnologiyalari (masalan, Da Vinci tizimidan foydalangan holda) jarrohga murakkab muolajalarni bajarishda aniqlikni ta'minlaydi. Robotlashtirilgan tizimlar kichik kesmalar orqali pretsizion manipulyatsiyalarni bajarish imkonini beradi, bu esa tiklanish vaqtini sezilarli darajada qisqartiradi va operatsiyadan keyingi asoratlarni xavfini kamaytiradi.

Jarrohlik usullarini takomillashtirish

OUGNni xirurgik davolash usullarini takomillashtirish turli jihatlariga, jumladan, innovatsion texnologiyalarga, siydik yo'llarini rekonstruksiya qilishga yangicha yondashuvlarga va operatsiyadan keyingi parvarishni yaxshilashga qaratilgan.

1. Innovatsion texnologiyalar:

1. **Lazer jarrohligi:** jarrohlik aralashuvlarini amalga oshirish uchun lazerlardan foydalanish infeksiyalar xavfini kamaytirish va tiklanish vaqtini qisqartirish orqali qon ketishini minimallashtirishga imkon beradi. Lazerlar siydik yo'lining kesilgan joylarini yo'q qilish, shuningdek toshlarni olib tashlash uchun ishlatilishi mumkin.
2. **Ultratovushli texnologiyalar:** Zamonaviy ultratovushli qurilmalar jarrohga obstruksiyaning aniq aniqlash va olib tashlashga yordam beradi, bu esa jarrohlik amaliyoti samaradorligini oshiradi.

2. Texnikadagi yangiliklar:

1. **Ultratovushli assistirlangan nefrolitotripsiya (UANLT):** Bu usul obstruksiyaga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan toshlarni olib tashlash uchun qo'llaniladi. UANLT odatiy nefrolitotripsiyani ultratovush ta'siri bilan birlashtiradi, bu toshlarni samarali parchalash va atrofdagi to'qimalarning shikastlanishini minimallashtirishga imkon beradi.
2. **Siydik yo'lini rekonstruksiya qilish:** Siydik yo'lini stent va biomateriallar yordamida rekonstruksiya qilishning yangi usullari o'rganiladi va joriy etiladi, bu o'tkazuvchanlikni yaxshilash va siydik yo'llarining anatomik jihatdan to'g'ri tuzilishini tiklash imkonini beradi.

Xulosa

Bolalarda obstruktiv ureterogidronefrozni davolashning zamonaviy va takomillashtirilgan jarrohlik usullari tibbiyot va texnologiya sohasidagi yutuqlar tufayli rivojlanishda davom etmoqda. Ushbu innovatsiyalar davolash natijalarini yaxshilash, operatsiyadan keyingi asoratlarni kamaytirish va bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga qaratilgan. Kelajakdagi tadqiqotlarning yangi texnologiyalarni izlash va joriy etishga, shuningdek, OUGNni xirurgik davolashning mavjud usullarini optimallashtirishga yo'naltirilganligi ushbu jiddiy patologiyaga yondashuvni sezilarli darajada o'zgartirishi mumkin.

Adabiyotlar

1. Shamsiyev J.A., Maxmudov N.M. "Xirurgicheskoye lecheniye obstruktivnogo ureterogidronefroza u detey: sovremennye podxodi i rezultati." *Urologiya va nefrologiya*. 2019; 5: 45-50.
2. Nevzorov V.K., Soloveva A.L. "Pediatricheskaya urologiya: Diagnostika i lecheniye mochevivotodushix narusheniy u detey." *Rossiyskiy meditsinskiy jurnal*. 2022; 11 (3): 200-207.
3. Kirillov A.I., Ryazanov S.V. "Laparoskopicheskiye texnologii v lechenii urologicheskix zabolevaniy u detey." *Bolalar xirurgiyasi va urologiyasi*. 2020; 7 (2): 78-83.
4. Khalaf M. M., Rizk H. K., El-Guindy A. N. "Current trends in the treatment of pediatric ureteropelvic junction obstruction." *World Journal of Urology*. 2020; 38 (7): 1645-1651.
5. Nazzal M. A., and Ahmed M. Y. "Robotic-assisted laparoscopic pyeloplasty in children: A multiple institutional review." *Journal of Pediatric Surgery*. 2021; 56 (1): 122-126.
6. Shamsiyev J.A. Sovremennye metodi diagnostiki i lecheniya obstruktivnogo ureterogidronefroza u detey. *Pediatriyaning dolzarb masalalari*. 2023; 12 (4): 34-40.
7. Xalilov I.N., Yakubov A.X. "Rezultati primeneniya laparoskopicheskoy xirurgii v lechenii obstruktivnogo ureterogidronefroza u detey: 10-letniy opit." *Rossiyskiy jurnal urologii*. 2022; 4 (1): 43-48.
8. Sevostyanov I.A., Yershov V.N. "Innovatsionnye podxodi k lecheniyu zabolevaniy mochevivotodnoy sistemi u detey." *Urologiya: tadqiqotlar va yangiliklar*. 2021; 25 (3): 91-96.
9. Alimova A.F., Mukanova J.Sh. "Primeneniye stentirovaniya pri obstruktivnom ureterogidronefroz-u u detey: rezultati i oslojneniya." *Pediatrik xirurgiya va angiologiya*. 2023; 5 (1): 30-35.
10. Kumar A., Dadhich A., Gupta P. "Robot-assisted laparoscopic pyeloplasty in pediatric patients: A systematic review." *Urology Annals*. 2022; 14 (2): 139-144.

